

Naročnina listu: Celo leto 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din.
Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inse-
rati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravišтво sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

»Naša Straža« izhaja v ponedeljek, sredo in
petek. Uredništvo in upravišтво je v Mari-
boru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se
more govoriti vsaki dan samo od 11. do
12. ure. Rokopisi se ne vračajo.
Nezaprite reklamacije so poštnine proste.
Telefon interurban št. 113.

89. številka.

MARIBOR, dne 23. septembra 1925.

Letnik I.

Po shodu delegatov SLS v Mariboru.

Med našimi političnimi nasprotniki je bilo vedno
sveže zanimanje za SLS. Za nas so se navadno bolje za-
nimali, kakor za sebe. Naše razmere so hoteli bolje
poznati, nego mi sami. Listi naših političnih protivni-
kov so znali o naši stranki poročati tajnosti, katere ne
obstojijo. Namigovali so o tem, da obstojajo v stranki
razne struje, katere zastopajo različna politična gledi-
šča. Poslance SLS so že večkrat porazdelili v različne
struje, katerim so tudi postavljali na čelo posebne po-
glavarje. Poročali so o tem, da širši krogi pristašev SLS
ne odobravajo politike strankinega vodstva in parla-
mentarne delegacije SLS.

Vse te vesti so kakor pripovedke iz zbirke Tisoč in
ene noči. Nedeljsko zborovanje delegatov SLS v Mari-
boru je to dokazalo ne samo jasno in določno, marveč
naravnost impozantno.

Mariborsko zborovanje je pokazalo, da je SLS naj-
bolj disciplinirana in notranje najbolj harmonična
stranka v Sloveniji. V tem oziru spada tudi v celi drža-
vi v prvo vrsto strank, ki so notranje popolnoma kon-
solidirane.

V naši stranki je jasen program, ki ne trpi nobene
dvomnosti in nobenega mešetarnjenja s političnimi na-
čeli, katera so prožna in po potrebi političnih spekulacij
na razne plati raztegljiva. Avtonomija Slovenije na
vseh poljih, zasidrana v trdni podlagi lastne zakono-
daje za slovenski narodni teritorij, to je bistvo in jedro
programa. O tem sploh ni nobene debate. Delegati SLS
so vsi ne samo z odobravanjem, marveč z navdušenim
pritrjevanjem potrdili in izpovedali bistveno in glavno
točko našega programa. Ne samo noben glas ni bil iz-
javljen proti, še celo nobena beseda ni bila proti go-
vorjena. S tem so vse trditve iz tabora nasprotnikov na-
še stranke o kakšni reviziji programa SLS postavljene
na laž. Ne revizija programa je bilo geslo nedeljskega
shoda SLS, marveč težnja in borba za revizijo centra-
listične ustave.

Razporejen narod in njegovih delegatov se je
najizrazitejše dokumentiralo v slozni in ostri obsodbi
verolomne politike hrvatskega voditelja Stjepana Ra-
diča, ki je iz krogov avtonomistov in federalistov sko-
čil v krog pristašev velesrbskega hegemonizma. Slo-
vensko ljudstvo to politiko ne odobrava, marveč jo
ostro obsoja in odločno odklanja. Naše ljudstvo je pre-
verjeno ter tudi pričakuje, da bo tudi hrvatsko ljudstvo
obsodilo to neznačajno politiko ter bo svoje vrste strni-
lo ter združilo s tistimi, ki branijo pravice slovenskega
in hrvatskega ljudstva.

Radič se je po svojem prihodu v Beograd pred ta-
mošnjimi velesrbskimi krogi širokoustil, da bo SLS
dobrustal in pojedel. Mi ne dvomimo, da ima Radič
dobar apetit in velik želodec ter da se dobro razume na
metode kanibalske politike. Napravil pa je to napako,
da je postavil slovensko ljudstvo na svoj jedilni list, ne
da bi ga zato vprašali. Dati se požreti je usoda, zoper
katero se brani vsakdo, ki ima v sebi le količkan živ-
ljenske moči. In slovenski narod hoče živeti. Živeti hoče
svoje lastno slovensko življenje. To naj dobro pomni-
jo vsi tisti, ki so ustvarili v državi velesrbski centralizem,
in tudi tisti hrvatski elementi, ki sedaj poljubljajo he-
gemonistično šibo.

Zapomni pa si naj to prav dobro tudi Pucelj—Pre-
peluhov privesek radičevizma v Sloveniji. Pucelj in Pre-
peluh nosita sedaj krožnike za politično kosilo Radiče-
vo. Za to ulogo jih ne zavidamo. Korigirati pa moramo
kot samoprevajajoč njuno nado, da bosta zamogla kdaj
g. Radiču servirati SLS, stranko slovenskega ljudstva.
Nedeljski shod v Mariboru je tudi tema političnima ju-
nakoma dokazal, da se slovensko ljudstvo ne da polo-
žiti na krožnik za nobenega, tudi za g. Radiča ne.

Ker se je SLS vedno držala svojega slovenskega
programa ter ni nikdar trgovala s svojimi načeli, ima
za sebe legitimacijo, da kliče one male slovenske stran-
ke, ki eksistirajo v Sloveniji, v skupno slovensko fronto.
Dr. Korošec je na nedeljskem shodu dobro poudaril, da
so te male stranke, ki se obešajo na vsakokratno vlado,
Sloveniji samo v škodo in nesrečo. Njihovi uspehi so:
neznosni davki, ki ogrožajo obstoj vseh delovnih slojev,
slaba carinska in tarifna politika, ki nam ubija vse
narodno gospodarstvo, oviranje in zabiranje in indu-
strije na slovenskih tleh, otekanje denarja iz naše de-
žele, ekskukcije, konkurzi in kričeca brezposelnost.
»Njihova prava slovenska domoljubna dolžnost«, tako
je po vsej pravici izjavil dr. Korošec, »bi bila, da bi se v
sporazumu in dogovoru z edino legitimirano zastopnico
slovenskega naroda, s SLS, zavzemali ne za svoje ma-
lenkoste strankarske koristi in želje, temveč za tem-
eljne življenjske pogoje ljudstva, ki prebiva na slo-
venskem ozemlju. Pri vsej razliki strank bi se našlo tudi
marsikaj skupnega, posebno to, kar potrebuje slovenski
narod vsakdan neizogibno za svoj obstoj.«

Ne vemo, marveč celo opravičeno dvomimo, da bi
male stranke in strančice v Sloveniji bile dostopne za

pametne opomine, naj svojo politiko osmerijo v domo-
ljubnem, Slovenijo rešujočem pravcu. Ako pa bodo
ostale gluhe za opomine naroda, bo slovensko ljudstvo
samo brez njih skrbelo za to, da se ustvari in ohrani
skupna fronta slovenskega naroda.

Politične beležke.

Radič govori pred Ligo narodov. Zagrebški humo-
ristični list »Koprive« je nedavno prinesel karikaturu
Stjepana Radiča, kako govori pred Ligo narodov in ka-
ko ta njegov govor učinkuje. Radič žmerika in krili z
rokami, ploha njegovih besed pa ustvarja paniko: vse
beži, kakor kdo zna in more — eni pri oknih, drugi pri
vratih, Radič pa govori in govori ter se ne zmeni za
učinke svojega govora. — Končno je Radič prvič »služ-
beno« odprl usta, in sicer v peti komisiji pri razpravi o
predlogu dr. Nansena glede armenskih beguncev. Ra-
dičevski listi pišejo, da je napravil s svojim govorom
odličan vtis. Beograjska »Politika« pa pravi: »Naš dele-
gat g. Radič je povzel takoj besedo. Ves razburjen je
držal razburljiv govor, ki je očitno in dovoljno nepri-
jetno iznenadil vse mirne delegate ter je malo pomešal
dosedanje običajne akademske besede. Razultat Radi-
čevega govora je bil ta, da je bila izbrana komisija od
10 članov raznih držav, izvzemši naše«, pravi »Politika«
na koncu svojega poročila. Istočasno s tem poročilom
pa prinaša ta beograjski list prej omenjeno karikaturu
in je očitno, da je bil klise karikature že pripravljen
za trenutek, ko Radič prvič nastopi. — Beograjske »No-
vosti« pa pravijo o Radičevem nastopu med drugim:
»Njegov govor so — kakor se vidi — napravili na tuje-
ce precej težek utis. Dobrodušno lice gospoda Radiča
napravi dober utis samo med štirimi očmi, pred visokim
kulturnim svetom in publiko pa njegovi govori ne za-
dovoljijo niti onih, ki drugače radi poslušajo eksotične
govornike malih dežel. Eden od dobro poučenih srbij-
anskih politikov je govoril o tej Radičevi nezgodi z
izvanredno velikim zadovoljstvom in zdi se, da so po-
litični krogi v Beogradu Radiču privoščili in priprav-
ljali ponesrečen nastop.« — tgr

Kako je prišlo do radičevske odredbe glede inter-
vencij. Zagrebški »Hrvat« razlaga, da je v Radičevem
»Domu« zato izšla znana odredba, da ne sme nihče na-
ravnost do ministra ali poslanca, ampak da se smejo
pritožbe in prošnje pošiljati samo pisмено na stranki-
no vodstvo, da bi radičevci javnosti prikriili največjo
nenaklonjenost vladnih zavaznikov — radikalov. Ra-
dikali so baje radičevcem brezobzirno odbili vse želje
in predloge ter povrh še prepovedali vsako posredo-
vanje, dokler se Pašić ne vrne v Beograd in dokler mi-
nistrski svet ne bo polnoštevilčen. Ker radičevci ljudem
ne morejo povedati, da se ne da ničesar doseči, so si pa
izmislili znano »službeno pot« intervencij. — tgr

Vznemirjenost med invalidi. Po poročilih iz Beo-
grada vlada v invalidski organizaciji veliko razbur-
jenje, ker se je zvedelo, da je finančni minister odbil
proračunski predlog ministrstva socialne politike o kre-
ditu 200 milijonov dinarjev. To svoto bi morala država
izplačati invalidom za zaostale invalidnine. Zvedelo se
je tudi, da je v novem proračunskem predlogu ona svo-
ta, ki jo predvideva novi zakonski predlog o invalidih,
znižana za 60 milijonov. Po teh vesteh in izglelih bodo
invalidi ob začetku skupščinskega zasedanja najbrž do-
bili invalidski zakon brez denarnih sredstev. — tgr

Značilna radičevska mahinacija v Brodu. Včeraj bi
morale biti občinske volitve v Brodu, a so se naenkrat
odgovile po želji radičevcev, ki še niso utegnili vpisati
v volilno listo okrog 300 svojih pristašev. Druge stran-
ke so seveda protestirale, radičevci so pa odgovarjali,
da delajo po vzgledu svojih zavaznikov radikalov in da
se za nikogar drugega ne brigajo. Brodsko prebivalstvo
in sicer precejšnji del, ki ni za Radiča, se razburja.
Kdaj bodo volitve, nihče ne ve. — tgr

V Črni gori.

Lovčen je znamenita in pomembna gora. Spodaj
pod njenim vznožjem leži slikovita Boka Kotorska, raz-
prostirajo se veličastni zalivi in vijejo ozki prelivi, po
katerih vodi morska pot v širni svet. Spodaj valovi va-
lovje širnega morja, ki obliva obale mnogih dežel, za
Lovčenom se pa skriva mala deželica temnih gor s siro-
mašnim, junaškim in značajnim prebivalstvom.

Na morskimi obali v Kotoru obstane človek strmé pred
mogočno temno goro — Lovčenom, po kateri se vije
novzgor kakor ogromen bel sveder z največjimi teža-
vami zgrajena in izklesana vozna pot, ki ima nad sto
tako ostrih serpentin, da se mora avtomobil ustaviti,
predno zaokrene in da ima potnik občutek, kakor da bi
visel nad silno globočino.

Prva postaja je mala vas Njeguši, potem se vspe-
nja cesta zopet navzgor na Golo Brdo, odtod pa navzdol
na Cetinje. Iz Kotora do Njeguša vozi avtomobil okrog
tri ure, peš se pa pride v petih urah po strmi stezi, ki se

vije naravnost navzgor, približno toliko traja tudi pot
od Njeguša do Cetinja. Od Cetinja gre pot polagoma, a
izdatno navzdol v Podgorico, ki je največje in najnižje
ležeče mesto v Črni gori. Iz Podgorice se pride na Ska-
dersko jezero — skozi Plavnico in Virpazar —, severno
je pa Podgorica zvezana s precej dobro cesto z Danilov-
gradom in Nikšičem. Skozi Podgorico se nadaljuje
glavna črnogorska cesta najprej po ravnini, na to
po kameniti pustinji navzgor do Peljevega brega in do
Veternika, potem pa malo navzdol skozi gozdni svet
do Ljeve Reke, odtod do Mateševa, kjer se odcepi eden
del preko Bar Kraljskih in Trešnjevika v Andrijevico,
drugi del pa v četrto črnogorsko mesto Kolašin. V An-
drijevici je bil doslej izliv glavne lovčenske ceste, sedaj
se je pa otvorila nadaljevalna cesta, ki vodi preko strme,
gozdne gore Čakor v Peč in odtod v Mitrovico na Ko-
sovm, kjer je prva železniška postaja. V Črno goro se
pride danes ali po poprej opisani poti iz Kotora preko
Lovčena, ali pa se mora peljati z železnico iz Beograda
proti Skoplju do postaje Kačanik, od tam do Mitrovice
in od Mitrovice se je treba voziti ali hoditi peš do Peči,
od tam pa po novi čakorski poti v Berane ali v Plav in
od tam v Andrijevico.

Rade Petrovič Njegoš je bil rojen 1. novembra 1813
v Njegušu. Njegov stric vladika in vladar Črne gore
Peter I. ga je dal izsolati in ga odločil za svojega na-
slednika. Mladi Njegoš je že dovršil duhovniške nauke,
ko mu je umrl stric leta 1831. Tega leta je postal cer-
kveni in posvetni vladar Črne gore in je ob priliki po-
svečenja dobil ime Peter — kot vladika in vladar Pe-
ter II. Kot vladar se je izkazal z mnogimi reformami,
mnogo je potoval, zlasti v Rusiji je vzbudil zanimanje
za Črno goro, ker je bil pa slabega zdravja, je umrl že
19. oktobra 1851.

Prva zbirka njegovih pesmi je izšla leta 1834 na
Cetinja. Glavno njegovo delo pa je dramski epos
»Gorski venec«, ki je izšel 12 let pozneje. »Gorski venec«
opeva boje Črnogorcev s Turki začetkom 18. stoletja, a
je poleg zgodovinske snovi posebno važen po mislih, ki
jih je pesnik vliil v to delo. »Gorski venec« je doživel 22
izdaj, je preveden v vse slovanske jezike, izmed tujih pa
v nemškega, italijanskega, ogrskega in švedskega.

Za večni počitek pesniškega in proroškega duha ni
dostojnejšega mesta kot je Lovčen. Avstrijska okupa-
cija je pesniku vladiki kratila pokoj. Začetkom avgusta
1917 je guverner odredil, da se mora grob vrh Lovčena
— odpraviti. Že pokojni črnogorski metropolit Mitrofan
Ban je brzojavno prosil dunajsko vladu naj prekliče to
naredbo. Dobil je odgovor, da ostane pri tem in da če
Črnogorci nočejo prenesti kosti, bo vojaška oblast sama
to opravila. Tako so črnogorski duhovniki v pristnosti
okupacijskih organov izkopali svojega vladiko in ga
prenesli v cetinjski samostan. Sedaj je svečano prene-
šen zopet v grob, ki si ga je sam zaželel.

Svečanosti v Črni gori so potekle sijajno. Od obeh
strani — preko Lovčena in preko Čakora — so prišli v
deželo v velikem številu udeleženci, pred njimi pa ve-
lika vojska, in sicer ne samo po običaju v povišanje
svečanosti, ampak tudi radi varnosti, ker je Črna gora
v sedmem letu še zelo vznemirjena.

Po gorah se potika gotovo ne dosti manj hajdu-
kov, kot jih je bilo med avstrijsko okupacijo. Ti haj-
duki ali »odmetniki« tvorijo prav žalostno vprašanje.
Razbojnikov, ki so med hajduki v veliki manjšini, ob-
last ni znala izrebiti, pomnožila je pa z nepravilnim
postopanjem vrste političnih beguncev.

Na eni strani se je Črna gora izročala na milost in
nemilost strankarjem — vladnim pristašem — na dru-
gi strani in v splošnem je pa Črna gora Beogradu veliko
predalec in Črnogorci so preveč samozavedni, da bi bili
deležni vladne brige in pozornosti.

Večina črnogorskega prebivalstva je revna in reve-
ži, kakor povsod, tudi v Črni gori ne veljajo za poseben
političen kapital strankarjem, ki so pri nas po večini
na vladi. Od radikalov in njihovih zavaznikov je imela Črna
gora doslej preobilo obljub, a če se je končno le določilo
par vagonov koruze za sestradano prebivalstvo, se je
tudi ta mizerna pomoč delila po strankarskem ključu.

Da se opraviči nepravilno in nepošteno postopanje
s to pokrajino in s tem ljudstvom, so gotovi ljudje v
Beogradu pridno na delu, da črnijo in obrekujejo Črno-
goro in Črnogorce. Krivično se jim očita, da so v vojni
zapustili svoje zavaznike in brate Srbe ter se predali
Avstriji. Črnogorski poslanec in vodja avtonomistov in
federalistov dr. Sekula Drljevič je že ponovno in tik pred
svečanostmi ugotovil in razložil jugoslovanski javnosti,
da so te trditve neosnovane in krivične. S črnogorsko
vojsko so razpolagali srbski poveljniki in ravno bivši
vojni minister in sedanjí šef generalnega štaba Pešić
je bil tisti, ki je ob umiku srbske armade črnogorske
vojnike zadržal na Goleš planini, da ni bilo več nobene
sile na razpolago, ki bi stopila proti Avstrijcem, ko so
vdirali v Črnogoro od Mojkovca in preko Lovčena. To je
vse dokazano in znano, a kljub temu gotova strankar-
ska klika potvarja resnico in širi mržnjo do Črne gore.

Značilno je tudi to, da je sedanje vodstvo radikalne stranke odžagalo radikala, starega črnogorskega politika Ljubo Bakiča. Pri zadnjih volitvah mu je vodstvo stranke postavilo kot protikandidata finančnega ministra dr. Stojadinovića. Bakič je propadel in kmalu na to umrl. Velik del črne gore je za Ljubo Davidovića. Pri vsakih volitvah je izvoljen domačin, bivši profesor Risto Jović, tokrat ima pa črnogorski mandat tudi Ljuba Davidović. Črnogorski avtonomisti in federalisti imajo tri mandate in si lahko mislimo, kolikemu nasilju so morali kljubovati.

Prirodna črnogorska revščina je vsled takih razmer v neznošnost povečana. Najrevnejši so prebivalci kamenitih okrajev okrog Cetinja, in potem naokrog poti od Podgorice do Veternika. Po poročilih so na Peljevem Bregu prebivalci izrekli kralju tudi sledečo prošnjo: »Prosimo, podpiši ukaz, da nas nekam preselejo, ker tu ne moremo živeti. Samo proč, kamorkoli, ker imamo tu samo kamenje in moramo celo po vodo hoditi 6 km daleč.« V gorskih in gozdnatih krajih Kolašina je malo boljše, okraj Nikšić—Šavnik je že pregorat, Morača tudi, malo boljše je v Plevljah in Beranah, v splošnem je pa huda revščina, ker vlada ne zna ali noče pomagati, kakor bi bilo treba. Vsa čast Njegošovi svečanosti, a vredna bo ta svečanost le tedaj, če bo začetek prave vladne briga za Črno goro. — tgr

Po svetu.

Pred novimi nemiri v Albaniji. Med nekaterimi alban-skimi plemeni je opaziti zadnje čase odpor proti sedanji vladi. Pleme Miriditov se je že uprlo in vodi jih Marko Broni. Z vladnimi četami je že došlo do boja, v katerem je bilo 25 mrtvih. V državi se dela živahna propaganda proti vladi Ahmed bega.

Iz Bolgarije. Kako je prišlo do sedanjega bolgarskega režima in kaj ta režim pomeni, se prav dobro vidi tudi iz usode ministrov zadnje Stambolijskije vlade. Trije izmed njih so bili takoj ob začetku sedanjega režima ubiti, in sicer Stambolijski, Dimitrov in Duparionov. Trije so od začetka do danes zaprti v Sofiji, dva sta bila pred dobrim mesecem v sofijskih ječah živa sežgana, in sicer Janev in Pavlov; minister Daskalov je bil ubit v Pragi, v emigraciji nekaj časa na češkem, nekaj časa pa pri nas so trije (Obov, Atanasov in Stojanov) in samo dva sta svobodna doma na Bolgarskem. — Uredniku dunajske »Arbeiter Zeitung« je neki bolgarski emigrant podal strašno sliko bolgarskih razmer. Opisal je tudi, kako je bolgarska vlada povečala svojo armado po svetonedeljskem atentatu. Antanta je dovolila zvišanje vojske za 10.000 mož in naenkrat so se razleteli po deželi vladni ljudje, da najmejo prostovoljce. Dasi se je zagotovila v tej vojski dnevna plača desetkrat večja od povprečne delavske, se vendar ni niti eden delavec ali kmet prijavil. Vlada je poleg wranglovcev sestavila to vojsko, takozvane »črne stotnije«, s potepuhi in kaznjenci. Oddelki te vrste vojske so na lastno roko požigali in morili, druge zločine so pa izvrševali policaji, ki so odstavljali tudi stare okrožne načelnike, če so se jim zdeli preveč mehkosrčni. Begunec, ki je bil sam zaprt v nekem okrožnem zaporu, pripoveduje, da so jetniki, nekaj časa sicer stlačeni v tesne prostore brez prave hrane in pravega ležišča, imeli mir, da se je pa takoj začelo mučenje in umori, ko je prišel oddelek »črne stotnije« s par policaji. Jetnike so odvajali enega za drugim, a ni bilo nobenega več nazaj, ker so jih pri zaslišanju ubijali s puškinimi kopiti. Preostale so neko noč odvedli v bližnji gozd, da jih postrelijo. Pripovedovalcu se je posrečilo, da je ob tej priliki utekel. — tgr

Španski porazi v Maroku. Ze dolgo časa objavljena španska ofenziva v Maroku se bo najbrž končala z velikim porazom. V zalivu Alhucema se je nedavno posrečilo izkrcati Špancem do 15 tisoč mož, ki so se utrdili na obali, da prodirajo proti glavnemu stanu Abd-el-Krima. Prodor se ni dosedaj posrečil in španske čete so ostale v svojih utrjenih postojankah na obrežju. Z vodo in živežem so jih oskrbovali z morske strani in enako so jih branile pred napadi španske in francoske bojne ladje s svojimi topovi. Ker pa divja okoli maroške obale še skoro cel teden strahovit vihar, je postala oskrba izkrcanih španskih čet z morske strani nemogoča, in španskim četam sedaj silno trda prede, ker jim primanjkuje vode in živeža. Vsled viharja so morale tudi bojne ladje zapustiti zaliv in sedaj njihovim topovim nemo rejo preprečiti napadov Marokancev. Če bo vihar trajal še dalje časa, so izkrcane čete izgubljene ter se bodo morale udati Abd-el-Krimu. Špancem se slabo godi tudi okrog Tetuana. V bojih okrog tega mesta so izgubili v par dneh okrog 2000 mrtvih. Porazi v Maroku so zelo neugodno vplivali na razpoloženje v Španiji, kjer je bilo ljudstvo že od začetka zelo nenaklonjeno maroški pustolovščini, ki je dosedaj zahtevala že toliko krvnega in materijalnega davka. Z ofenzivo, katere se je tako nesrečno začela, je skušal Primo de Rivera doseči v Maroku vsaj nekaj uspehov ter pomiriti razburjenje med narodom, toda izgleda, da se mu to ne bo posrečilo ter bo doživel velik fiasko.

Čuden nalog mednarodne komisije Avstriji. Po sklepu mednarodne komisije bi morala Avstrija v treh mescih uničiti sedem tisoč različnih strojev, ki so še preostali iz nekdanjih avstrijskih orožarskih arzenalov in tovarn. Ta sklep se utemeljuje s tem, da se s temi stroji izdeluje orožje, odnosno, da stroji niso v druge svrhe preurejeni. Avstrijsko časopisje soglasno naglašja, da to ni res, da so stroji že preurejeni v poljedelske in druge svrhe ter da so povrh še v privatni lasti in bi jih morala država odkupiti, če bi jih hotela uničiti. Trdi

se, da je ta nalog delo zavezniške vojne misije, ki se še vedno nahaja na Dunaju. To misijo tvorijo en angleški štabni ter en italijanski in en francoski višji oficir. Stroške za to komisijo pa mora kriti avstrijska vlada, in sicer letno okroglo 750 tisoč šilingov (nad 7 milijonov dinarjev). Ta vojaška misija napravi večkrat inspekcije po raznih tovarnah in je gotovo napravila kako poročilo, ki je povod tega čudnega naloga v sedmem povojnem letu. Drugi zopet trdijo, da je prišlo do tega po poročilu neka angleške protivojne misije, ki si je že pred leti ogledala vojne stroje in druge naprave seveda samo pri premagancih, ne pa pri takozvanih zmagovalcih. Da se je po več letih poiskalo poročilo te angleške komisije, je delo francoskih in angleških velepodjetnikov, ki hočejo na ta način napraviti nepriliko svojim konkurentom. Govori se, da so avstrijske tovarne izdelale veliko množino raznega orožja po naročilih, od avstrijske strani se pa to odločno zanika ter povdarja, da izdelujejo avstrijske tovarne samo poljedelske, industrijske in druge stroje. — Antantino nadziranje premagane države je res nekaj posebnega. Ko se po tovarnah in laboratorijih velesil producira toliko orožja in materijala za bodoče vojne, se mednarodna komisija naenkrat spomni na stroje v mali Avstriji. Kaj je neki delala doslej antantina vojna misija, od katere prejemajo posamezni člani letno 250 tisoč šilingov ali nad 2 in pol milijona dinarjev, mesečno pa okroglo 210 tisoč dinarjev, da je opazila veliko nevarnost še le v sedmem letu po vojni? — Kako naj si mala država opomore, ko mora plačevati tako ogromne svote za antantline inspektorje in komisarje? — tgr

Morilska organizacija na Dunaju. Na Dunaju se je odkrila, kakor se je že poročalo, atentatorska zarota proti novemu sovjetskemu poslaniku Berzine. Zaroto je odkril slučaj, da so se najeti morilci sami skregali med seboj in je eden od njih druge izdal, kar ni dobil obljubljenega denarja. Atentatorsko organizacijo tvorijo wranglovci in ljudje sedanjega bolgarskega režima. Dunajska policija je zaprla wranglovca podpolkovnika Borodina in dva Bolgara, ki sta nedavno prišla iz Sofije ter se nastanila v nekem dunajskem hotelu. Dognano je, da sta ta dva člana bolgarske teroristične organizacije, ki je v stalnih stikih z rusko caristično teroristično organizacijo. Neki tretji Bolgar, ki je stal v zvezah z vsemi tremi aretiranci, je pa celo stvar izdal ruskemu sovjetskemu poslanstvu, ki je sporočilo celo zadevo dunajski policiji. Od strani bolgarskih režimovcev in ruskih caristov, ki bivajo na Dunaju, se je cela zarota proglasila za izmišljeno, da se vplivalo na javno mnenje in sodnike, ki bodo vodili proces proti bolgarski atentatorki Karnicin, ki je umorila makedonskega federalista Panico. Po listinah in po drugem materijalu, ki se je našel pri aretirancih, je pa ugotovljeno, da zarota ni izmišljena, ampak da se je res pripravljala. tgr

Iz Slovenije.

Davek na ročno delo. Deputacija industrijskih delavcev iz Maribora se je oglasila pri meni in me prosila, da interveniram pri davčnem oblastvu glede davka na ročno delo. Podjetja so začela odtegovati ta davek že 1. aprila, oziroma 1. maja. Odtegujejo tudi ta davek delavcem, ki so nad 60 let stari. Na prošnjo delavcev sem zahteval pri davčni oblasti v Mariboru pojasnilo glede odtegovanja, ki ga vršijo podjetniki na račun davka na ročno delo. Gospod finančni svetnik Sedlar mi je te dni na mojo intervencijo poslal naslednji pismeni odgovor: »Če in koliko smejo delodajalci odtegovati delavcem na konto novega davka na ročno delo, na to nimamo davčno oblastvo nobene kompetence. Sploh se še ta davek ni začel predpisovati, ker še ni izšel končni pravilnik in še ni znano, ali bodo delavci v starosti 60 ali 65 let tega davka prosti.« Tako se glasi odgovor predstojnika davčne oblasti v Mariboru. — Posl. Franjo Žebot.

Shod SLS v Rušah se je dne 20. t. m. zelo lepo obnesel. Udeležba je bila večja, nego smo pričakovali. Prav posebno mnogo je bilo delavcev. Predsedoval je domači župan g. Rovnjak. O položaju je poročal narodni poslanec Franjo Žebot. Zborovalci so izrazili SLS in Jugoslovanskemu klubu popolno zaupanje. Delavci, ki so bili pred volitvami po raznih ravnateljstvih in upravnih svetnikih zapeljeni, da so glasovali za dr. Pivka, so povpraševali, kako je bilo mogoče, da je dr. Pivko glasoval za delavski davek. Po pojasnilu poslančev so delavci izjavili, da nikdar več ne bodo šli na lim Zerjavovcem.

»Slov. Narod« pride v stope novega tiskovnega zakona. »Narod« od 23. septembra beležijo tole vest: Po svojem zastopniku dr. Brejcu sta vložila dr. Ivan Šarič, nadškof v Sarajevu in dr. Anton Bonaventura Jeglič, škof v Ljubljani, proti našemu listu tožbo radi članka »Intrige jugoslovanskih škofov«, češ, da se jima očita spletkarenje proti slovenskemu bogoslužju in proti konkordatu z Vatikanom.

Občinski uslužbenci v Sloveniji. Tudi za vas je potrebna organizacija, ki bo ščitila vaše interese in vam priborila boljši položaj. — Zveza nameščencev avtonomnih mest Slovenije (sedaj v Mariboru, magistrat) je pripravljena vam pri organiziranju pomagati iz početnih težkoč. — Vsi občinski uslužbenci naj takoj javijo svoje naslove imenovani zvezi, ki daje tudi potrebna pojasnila. Za ljubljansko oblast daje pojasnila tudi Zveza magistratnih organizacij v Ljubljani.

Občinam, ki bi se hotele zvezati z Mariborom po telefonu, daje ministrstvo razne olajšave. Podrobnejša pojasnila dobijo občine pri okrajnem zastopu v Mariboru.

Žrtev izterjevanja davkov. V Rogatcu se je zastrupil tamošnji veletrgovec z jajci g. Emerik Suppanz. Davkarja mu je zapretila z rubežjo, ker ni mogel plačati pre-

visoko odmerjenih davkov; rubežni se je Suppanz tako ustrašil, da je segel po strupu ter si končal življenje.

Srečke efekte loterije Dijaškega podpomoga društva v Ljubljani se do konca tega meseca prodajajo po vsem Spodnjem Štajerskem. Prosimo tem potom ponovno vsotič, duhovščino, da nam kolikor mogoče gre na roko pri tem delu. V mnogih krajih nimamo daleč naokrog nobene dijača, ki bi lahko prodajal te srečke. Navezani smotorej na Vašo pomoč in upamo, da nam boste pripomogli z Vašo besedo. V mnogih krajih nas gleda ljudstvo nezaupno, ker je nepoučeno. Zato bi bila v teh krajih župnikova beseda prav na mestu.

Poučni tečaj za združne funkcionarje v Mariboru. Poučni tečaj za združne funkcionarje v Mariboru se boče vršil v dneh 27., 28. in 29. septembra t. l., to je v nedeljo, ponedeljek in torek. Predavanja se začnejo vsakokrat točno ob 8. uri zjutraj v mali dvorani Narodnega doma. Zadruga in gremiji, ki so se prijavili, so dobili posebno obvestilo. Predavalo se boče: V nedeljo: O ustroju obrtnih zadrug in trgovskih gremijev, združnih zvez in zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani (2 uri); o poslovanju obrtnih zadrug in trgovskih gremijev (4 ure); o obrtnem strokovnem šolstvu in ustroju Tehniške srednje šole v Ljubljani (1 ura). V ponedeljek: O važnejših določbah obrtnega reda (2 uri); samo za funkcionarje obrtnih zadrug: o vajeinstvu, pomagalskih in mojstrskih preizkušnjah (1 uro) ter o ustanovah za pospeševanje obrta, obrtnih razstavah in obrtniških kreditih (1 uro); samo za funkcionarje gremijev pa: o ustroju gremijalne pisarne; dalje o važnejših določbah iz delavske zakonodaje (2 uri). V torek: O davčnih in taksnih predpisih ter o carini in prometu. Razni obrazi o poslovanju zadrug in gremijev in o davčnih stvareh bodo udeležencem na razpolago. — Zbornica za trgovino in industrijo v Ljubljani.

PROSVETNA ZVEZA

(Maribor—Ljubljana).

Minuli so dnevi oddiha, prišel je čas društvenega dela. Prosvetna skupščina, ki je zborovala v Ljubljani 17. avgusta 1925, je začrtala društvenemu delu v bodoči sezoni točni program. Vse delo bo posvečeno kmetstvoslovenski in delavsko-stanovski izobrazbi. V ta namen prejmejo vsa včlanjena društva točne načrte, kakor tudi izdelana predavanja. Društvo, katero bo izpeljalo celotni program, dobi koncem seziye delu primerno nagrado. Tudi za mesta se je pripravil načrt Prosvetnih večerov. Na teh večerih se bo obravnavala predvsem slovenska zgodovina s pomočjo skriptičnih slik. Vsi društveni odbori naj primejo takoj za delo!

Koroški dan naj se imenuje nedelja 11. oktobra t. l. Letos so se zedinile vse kulturne organizacije, da pod velikopotezno akcijo Jugoslovanske Matice izvedejo resno in dostojno manifestacijo za slovenski Korotan. Mi ne vemo, kaj je rodna gruda, ker prebivamo v mirnih šotorih. Naši bratje onstran Karavank bi nam lahko povedali, kako dragocena je svobodna domovina. Kako so se nekdaj bojevali naši predniki za to svobodo! Koliko junakov sniva smrtno spanje v slovenski zemlji, prepojeno s krvjo slovenskih fantov in mož! Še stoje neminljivi spomeniki, kateri še danes pričajo o domovinski ljubezni naših očetov! Tabori in Straže iz turških časov pričajo, kako so ljubili nekoč Slovenci svojo zemljo. Ali naj sedanji rod dopusti, da oskrunjuje naši narodni sovražniki ono grudo, katero je že stoletja obdeloval slovenski kmet? Ali naj prav sodobni rod molče prenese oni strahotni udarec, ki se že bliža, da pride zemlja, katere je bila nekoč zibeljka slovenstva, Gosposvetko polje, z vsemi zgodovinskimi spomeniki pod Nemčijo? Zato se zbudite Slovenci ob bregovih Save in se spomnite bratov ob bregovih Drave, koroških Slovencev!

Kot uvod k veličastni manifestaciji priredita Prosvetni zvezi 9. oktobra t. l. svoj Prosvetni večer, kateri bo posvečen Koroški. Kjerkoli so podružnice Jugoslovanske Matice, naj prosvetna društva sodelujejo pri nje njih proslavah! Kjer pa to ni mogoče, morda vsled krajevnih razmer, naj proslave ta velepomembni praznik prosvetna, izobraževalna in delavska društva z vsemi svojimi odseki samostojno. Tvarino za predavanje in deklamacije prejmejo društva pravočasno. Pevske točke in dramatične prizore pa naj začno takoj študirati. Kjer pa žele več, naj se obrnejo na Prosvetno zvezo, ki ima na razpolago tudi zgodovinsko igro »Umeščenje Valuka za korotanskega kneza in vojvodo pri Gospe-sveti na Koroškem«.

Slovenci in Slovenke, pokažite, kako ljuba in mila vam je koroška zemljica, kjer je tekla zibel slovenske zgodovine in omike!

Dnevne novice.

Komu in kako se dajejo posojila. Ko je državna hipotekarna banka, v katero hočejo spraviti pupilarni denar iz cele države, začetkom junija dobila nov upravni odbor, je bilo sprejeto v načelu, da se prošnje za posojilo rešujejo po vrsti ter da se začasno izdajajo samo manjša posojila, večja pa šele potem, ko se zaključi kako posojilo v inozemstvu. V par dneh so bila pa ta načela poteptana. Radikalski list »Vreme« je dobil posojilo 4 milijone dinarjev. Seja, ki je o tem sklepala, je bila vsaj sklepčna in so glasovali za posojilo vsi razven publicista Dragiše Lapčevića. Pozneje se pa o posojilih ni več niti pravilno sklepalo. Trije člani upravnega odbora so vzeli celo stvar v roke in so začeli deliti vladnim ljudem posojila. Tako je dobil dr. Janjič 200 tisoč, radikalni poslanec Tomič 150 tisoč, neki agitator pa celih 360 tisoč dinarjev posojila. — tgr

Naša država pred sodiščem. Včeraj se je začel obravnavati pred mednarodnim arbitražnim razsodiščem spor med našo državo in francoskim društvom za graditev železnic na Balkanu. Zgodovina tega spora je sledeča: Po balkanski vojni je sklenila tedanja Srbija z omenjenim francoskim društvom pogodbo za graditev železnic v južni Srbiji. Med vojno so bila dela prekinjena, po preobratu pa je bila pogodba razveljavljena. — Francosko društvo je zahtevalo nato velikansko svoto kot odškodnino, katere pa naša država ni hotela priznati. Spor se je obravnaval že pred raznimi komisijami, dokler ni naša država pristala na predlog Francije na rešenje mednarodnega razsodišča. Predsednika tega razsodišča je imenoval predsednik francoske republike. Imenovan je profesor politike v Zürichu Andrej. Francijo zastopa v tem procesu inženjer Perirre, našo državo pa državni svetnik Vulović in profesor beogradske univerze Savič.

Železniška nesreča v Vojvodini. V bližini Sente se je te dni dogodila težka železniška nesreča. Na okretnici je skočil s tira vagon II. razreda subotiskega vlaka ter se prevrnil. Ranjenih je bilo 17 oseb, smrtnih žrtev pa k sreči ni bilo.

Lov na tatove po strehah. Pri lovu na zločince mora policija biti pripravljena na vse mogoče ovire in slučaje in nič čudnega ni, če se tak lov vrši po strehah hiš. Tak lov je imela priliko opazovati sarajevska publika pri belem dnevu okrog 8. ure zjutraj, ko se je policajem posrečilo zajeti na strehi gledališča opasnega tata Mihajla Artemozova, ki je ruski begunec. Artemozov se je prikradel zjutraj v garderobo gledališča ter se obložil z najrazličnejšimi predmeti, kateri so imeli nekoliko vrednosti. Imel je pa smolo, kajti ravno to jutro je čuvaj garderobe pripravljaval pošiljatev kostumov za Beograd ter je prišel slučajno zelo zgodaj v gledališče. Začul je šum v garderobi, ter je poklical policijo, ki je zgradbo obkolila. Ko se je hotel lopov z ukradenim plemenom izmuzniti, je zagledal policaje. Nebodilen je hitro stekel na podstrežje in od tu na streho, kjer se je nadaljeval lov pred tisoči gledalcev, ki so se zbrali na ulicah. Naposled se je posrečilo policajem predrznega vlomilca zgrabiti ter tako končati opasen lov po strehah.

Zaposlenost krvnika Mauznerja. Preteklo soboto bi morala biti v Varaždinu obešena dva zločince, in sicer Ivan Znidarič in Aleksa Sever. Znidarič je svojčas najel Severja za 3500 D, da mu je ubil ženo. Pred zločinom mu je dal celo 100 D are. Za justifikacijo je bilo v Varaždinu že vse pripravljeno, ko je nenadoma dospel od krvnika Mauznerja brzojav, da ne more priti v Varaždin, ker ga je že preje pozvalo belovarsko sodišče, da obesi cigana Kompak-Baloga, ki je v bližini Virovitice umoril nekega kmeta in njegovo ženo ter ju oropal. — Krvniška obrt bo pri nas menda zadnja, ki bo ostala brez posla.

Delovanje okrožnih skupščin v Srbiji. Dne 20. t. m. so prišle po celi Srbiji zborovati skupščine posameznih oblasti. Redno zasedanje skupščin bo trajalo dalje časa. Kdaj pa bodo oživetovljene oblastne skupščine v Sloveniji?!

Borza (Avala). Zürich zaključni dne 22. 9. 1925: Beograd 9.21, Paris 24.52, London 25.11, Newyork 518.2, Milano 21.17, Prag 15.35, Wien 72.95, Budapest 0.0072, Berlin 123.30, Brüssel 22.82, Madrid 74.65, Amsterdam 208.25, Bukarest 2.50, Sofija 3.75, Atena 7.60. Tendence mima. — Zagreb, devize: Paris iz. 264—268, London iz. 272—274, Newyork č. 55.98—56.58½, Milano iz 230—232.40, Praga iz. 165.90—67.90, Wien iz. 7.87—7.97, Berlin iz. 1333.75—1343.75, Zürich iz. 1084—1092, Budapest 0.0785—0.0795. Valute: Lira 229.80—232.20.

Iz Maribora.

SEJA MARIBORSKEGA OBČINSKEGA SVETA.

Po daljšem odmoru se je sinoči občinski svet zopet sestel k redni seji. Vsled številnega materiala, ki se je tekom odмора nabral, je bila seja zelo dolgotrajna — za javnost je bila zaključena ob pol 10. uri in nadaljevala se je na to še tajno. Potek je bil zelo živahen, največ po zaslugi socialistov, katerim očitno zelo ugajajo brezplodne in dolge debate, ker resnega dela niso navajeni že od časa, ko so sami sedeli na krmilu občine. Na zadnji seji so dirigirali na galerijo par svojih znanih kričavcev, ki so svoje socialistične sodruge onstran ograje pridno vspevabujali. Mestoma so delali sodrugi na galeriji tak kraval, da je moral gosp. župan zapretili z izpraznitvijo galerije.

Poročilo župana.

Po otvoritvi poroča g. župan, da sta g. občinska svetnika prof. Favaj (SPJ) in Franjo Selinšek (NSS) odložila mandate. Mesto g. Favaja je poklical njegovega namestnika g. Jos. Petejana in na Selinškovo mesto pride z liste narodnega bloka g. ravnatelj Stanko Detela. — Delegacija ministrstva financ v Ljubljani je ukinila izplačevanje obč. doklad, ki so znašale dosedaj mesečno 50 tisoč dinarjev, in sicer na odredbo fin. ministrstva, dokler Slovenija ne plača zaostale davke. Občina bo vložila protest proti tej odredbi.

Manjšinske šole. Nemški obč. svetniki so vložili predlog, da naj občina intervenira glede manjšinske (nemške) meščanske šole v Mariboru. Ministrstvo prosvete je odredilo, da se morajo v krajih, kjer se priklasi za osnovno manjšinsko šolo 30 oseb, isto otvoriti. Nemci bi radi ta odlok izrabili tako, da bi dobili tudi nemško meščansko šolo, ker ljudsko šolo že imajo. Gospod župan je njihov predlog dobro zavrnil, ker svojčas tudi Avstrija ni dovoljevala Slovencem kot enakopravnemu narodu meščanske šole. Gosp. dr. Jerovšek je opomnil, da občine ministrska naredba nič ne briga, ker ima šolske zadeve v rokah država.

Stanovanjska beda. Klub narodnih socialistov je predlagal, da se v svrhu omiljenja stanovanjske bede 1. dobi Dravsko vojašnico od vojaške oblasti, ter se jo preuredi, 2. da se prisili lastnika dragonske vojašnice, da jo preuredi v stanovanjsko hišo in 3. da se prisili podjetja na zi-

danje stanovanjskih hiš za nameščence. S 1. novembrom bo deložiranih okrog 76 družin na cesto, stanovanjsko sodišče pa ima 1287 prošenj za stanovanja. O projektu narodnih socialistov se je razvila živahna debata, v katero so zlasti posegli socialisti ter iznašali svoje demagoške predloge; končno se je oglasil še komunist g. Razboršek, ki je s ponosom zatrdel, da je on edini zastopnik delavskega stanu v obč. odboru. Predlog narodnih socialistov se je izročil odseku, nato pa bo sklicana izredna seja, na kateri se bo obravnavalo samo stanovanjsko vprašanje.

Nato gospod župan odgovarja na interpelacije socialistov, katere so stavili na zadnji seji, in sicer glede krst Pogrebnege zavoda, glede nočnega dela cestnih pometačev in glede poprave ograje na Ruski cesti. Krste je mestni pogrebni zavod naročil pri kleparju Ussarju za znesek 105 tisoč dinarjev. Na druge trditve se ni obrnil, ker so dunajske radi carine predrage, v naši državi se pa nahaja enako podjetje samo v Subotici, odkoder pa je prevoz drag. Ussar pa se je zavezal dobaviti krste samo Pogrebniemu zavodu ter jih ne bo prodajal posameznikom. — Radi cestnih pometačev se socialisti pritožujejo največ radi tega, ker imajo mestnega uslužbenca g. Požavka, ki je nadzornik pometačev, že dolgo na piki. Delovni čas se je določil pometačem na predlog stavbenega urada.

Poročila odsekov.

I. odsek (dr. Kukovec). Tegethofovo rojstno hišo na oglu Gosposke in Slovenske ulice je svojčas kupila trdka Franz ter se obvezala, da jo bo podrla ter zgradila trinadstropno hišo. Trdka Franz je hišo prodala Tavčarju, ki pa jo je sedaj naprej prodal ge. Lumir, za katero še velja pogoj, da mora na tem prostoru postaviti novo hišo. — Trdki Wögerer se zniža cena vođe za industrijske svrhe na 1.50, odbije se pa njen in trdke Götz priziv radi prevelike odmere vodarine.

III. odsek (dr. Kac). V klavnici se postavi kolarnica za shrambo mesarskih vozov. Stala bo 18.000 dinarjev. Zgradi- tev pristrežja pri hladilnici se opusti. — V deški osnovni šoli v Razlagovi ulici se adaptira hodnik za stanovanje šol. slug; adaptacija stane 20.449 D. — V drevoredu Aleksandrove ceste pred frančiškansko cerkvijo bi rade postavile nekatere trdke, katerim so lokalni odpovedani, lesene paviljone kot prodajalne. Stavbeni urad je napravil načrte za paviljone v izmeri 4 krat 8 metrov; na predlog dr. Jerovškega in dr. Juvana se izroči prošnja še enkrat odseku, ker so dimenzije paviljonov prevelike ter bi cesto samo kvarili.

IV. odsek (dr. Juvan) poroča o spremembi tovarninskega davka, katerega dohodki se stekajo v gradbeni fond. Tovor. davek se je dosedaj pobiral od 100 kg teže naprej, gotovi predmeti so bili oproščeni in tudi trgovci, ki so imeli lastne tire, ga niso plačevali. Davek znaša pol pare pri kilogramu. Na predlog mestnega knjigovodstva se bo davek pobiral že od tovara 20 kg naprej ter se razširi na podjetja, ki imajo lastne tire. Blago, ki se samo v Mariboru carini ali reekspedira, je tovarnine oproščeno. Nemci zahtevajo diferenciranje tovarnine, kar bi zahtevalo kompliciran uradniški aparat in obč. svet sprejme predlog odseka.

Dr. Jerovšek poroča na to o ostalih zadevah IV. odseka. Mestno knjigovodstvo poroča, da bodo nekatere postavke v proračunu prekoračene, vendar se pa izenačijo s prihranki drugih postavk. — Za nakup telovadnega orodja dekliske meščanske šole na Slomškovem trgu se dovoli 24 tisoč dinarjev, določenih v to svrhu že v proračunu. — Za mestno mostno tehtnico so dospele ponudbe od trdke Ježek, Florenc, Vaga in Rebek. Dobava se bo izročila trdki, o kateri se bo občina preprčala, da je najbolj solidna. — Za drobilni stroj za gramoz se nabavi motor 16 konjskih sil. — Za renoviranje gledališča določena svota 138 tisoč dinarjev je prekoračena; dovoli se še 40 tisoč dinarjev. — Dobavo stolov za lože in parter se poveri trdki Zelenka. — V mestni klavnici se mora zgraditi moderna hladilnica; občina bo najela v to svrhu ceno domače posojilo. — Pri razdelitvi 35 tisoč dinarjev med posamezna prosvetna in kulturna društva so napravili socialisti pravcati vihar, ker njihova »Svoboda« ni ničesar dobila; pri tem jim je pomagala galerija, katero je gospod župan opetovano opominjal k redu. Proti podelitvi podpor društvom se je posebno zavzemal gospod Bahun, katerega je gospod Stabej pošteno zavrnil. O predlogu odseka se je končno poimensko glasovalo in večina se je izrekla za. Dnevni red javne seje je bil s tem izčrpan in gospod župan jo je zaključil.

Na tajni seji občinskega sveta je bil sprejet za II. mestnega zdravnika g. dr. Wankmüller.

Ko bi bil molčal . . . »Volksstimme« ima učenega moža, ki se je odlikoval že večkrat s silno točnimi podatki iz bogoslovja o odpustkih itd. in ki očitno zajemlje svojo globoko znanost iz svobodomiselnih brošuric, ki so se včasih dobile za dva krajcarja. Posebno se mu je posrečilo v zadnji številki. Tam bi se rad norčeval iz nekega ozdravljenja, ki se pripisuje sv. Tereziji Deteta Jezusa. Na Nemškem se je pred leti neko dekle pri požaru hudo poškodovalo. V svoji težki in dolgotrajni bolezni se je priporočila sv. Tereziji Deteta Jezusa. L. 1923 20. aprila, ko je bila Terezija proglašena blaženim, ji je precej odleglo in letos, ko je bila Terezija proglašena svetnicam, je popolnoma ozdravela. »Volksstimme« pisec pravi ironično: »Mi bi seveda to pobožno zgodbo verjeli, ko ne bi vedeli, da je bila Terezija Deteta Jezusa proglašena svetnicam že l. 1621.« To ve on; drugi pa vejo, da je bila Terezija Deteta Jezusa rojena 2. januarja 1873, umrla l. 1897, bila proglašena blaženim l. 1923, svetnicam pa meseca maja t. l. »Volksstimme« velikokrat piše o klenikalni »Volksverdummung«, ali bi se ne dalo pisati o neki drugi? Toliko, da pisec »V.« ne bo preveč ponosen na svojo nezmotljivo znanost, njeni bralci pa ne preveč prepričani o zanesljivosti njegovih bogoslovnih informacij.

Društvo Katoliški dom je imelo dne 22. t. m. svoj občni zbor. O delovanju društva so poročali predsednik g. prošt dr. Matek, blagajnik g. prof. Bogovič in tajnik Krepek. V novi odbor so bili izvoljeni gg. dr. Matek, Bogovič, Krepek, Stabej, dr. Veble, Rezman, Hrastelj, Tratnik, Bauman, Kramberger, p. Pavel in Muršček. Kot pregledovalca gg. Moravec in dr. Jerovšek.

Mariborska avtoomnibus družba. Pod gornjim naslovom se je ustanovila v Mariboru družba z namenom zvezati Maribor in okolico z avtoomnibusi. V Mariboru

samem se je že davno pokazala potreba cestne železnice. Vsled prevelikih stroškov je to za sedaj nemogoče izvesti, vendar bi železnico popolnoma nadomestili veliki avtoomnibusi, kot so v velemedstih že davno v porabi. Mariborska avtoomnibus družba namerava vpeljati najbrž že to jesen promet z omnibusi na linijah: Glavni trg, pokopališče, Pobrežje, Tezno, Hoče, Slivnica, Fram, Radvanje, Studenci, Limbuš, Kamnica, Krčevina, Melje. Akcijski kapital je določen na 1 in pol milijona dinarjev ter razdeljen na 3750 akcij po 400 D. V ustanovnem odboru so sledeči gospodje: Gustav Scherbaum, dr. Pipuš, Ing. Oskar Dračar, Franc Vidovič, Franc Korman, Ivan Pregrad, Franc Gulda, Ernst Zelenka in Eduard Srahotnik.

Smrtna kosa. V Mariboru je umrla v ponedeljek, dne 21. t. m., po dolgotrajni in mučni bolezni Herma Bobek, hčerka vladnega pristava v p. Mihaela Bobek, dijakinja 3. letnika drž. ženskega učiteljskega v Mariboru, v nežni starosti 19 let. Pogreb se vrši danes v sredo, ob 15. uri iz mrtnišnice mestnega pokopališča v Pobrežju. Pokojna je bila vzor kot otrok in zelo pridna dijakinja. Bodi ji lahka domača zemljica in prizadeti družini naše iskreno sožalje!

Sprememba posesti. Znano gostilno Pregl na Slomškovem trgu je kupil za 250.000 dinarjev g. Verzel, gostilničar na Frankopanovi ulici. V tej hiši je bil rojen nemški pesnik Kernstock. On je peval: »Lieber rauchgeschwärtzte Trümmer, als ein windisch Maribor.« In ta hiša je danes slovenska!

Ureditev krušnih cen. Na sestanku načelstva zadruga pekov, ki se je vršil dne 17. t. m. in katerega sta se udeležila tudi zastopnika velikega župana iz obeh mariborskih srezov, so se določile kruhu sledeče nove cene: 1 kg bele kruha 5.50 din., 1 kg črnega kruha 4.50 din., 2 komada žemljica po 5 dlkg 75 par. Novi cenik stopi v veljavo dne 23. t. m.

Uprava Ljudskega odra v Mariboru vabi vse p. n. dame in gospode, da pristopijo kot redni člani k društvu. Prijava je lahko osebna ali pismena. Pojasnila daje dnevno od 16. do 17. ure član uprave v pisarni Prosvetne zveze v Mariboru, Aleksandrova cesta 6 I. V kratkem se prične s poukom v dramatični šoli in prijave se že sprejemajo.

Ljudski oder v Mariboru otvori svojo redno sezono dne 4. oktobra ob 19½ uri s predstavo »Užitkarji.« Predstava se bo vršila na novem odru v palači Zadrugne gospodarske banke. Prav gotovo bodo dosedanjí obiskovalci predstav Ljudskega odra pohitili ta dan k otvoritvi ter povabili še svoje znance k igri. Kakor smo izvedeli, bo dajal Ljudski oder redne predstave, kar prav toplo pozdravljamo. Pri vsaki predstavi bo sodeloval tudi izvrsten salonski orkester, ki je že splošno znan po svojem umetniškem izvajanju in ki je že večkrat nastopal pred javnostjo.

Angleški krožek (društvo prijateljev angleškega jezika in prosvete) priredi tudi v tekočem šolskem letu 2 angleška tečaja, začetniški in konverzacijski. Obiskovalci teh tečajev naj se prijavijo pismeno pred 1. oktobrom društvu na tajniku prof. dr. Kotniku — realka. Učnina kakor lani 40 din. mesečno (za dijake 30 din.). Tečaji se bodo začeli v začetku oktobra ter vršili dvakrat tedensko (v ponedeljkih in četrkih) od pol 7. do pol 8. ure zvečer v poslojpu državne realke.

LISTEK.

Mali svet naših očetov.

Roman v treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.

Prevod iz italijanščine.

55

Franco je skočil kvišku, ves začuden in ni hotel verjeti. Tedaj je odprl agent škatljo. Franco je ni mogel videti. Pogledal je svojo ženo, ki je videla. Njegova žena je imela bele ustnice. Misli je, da vsled strahu, a zdelo se mu je nemogoče.

Bila je radost: v škatlji je bila samo prazna nožnica. Luiza je naglo stopila nazaj v temo, sedla na zofo, se borila z močnim notranjim trepetanjem. Jezila se je sama nase, se sramovala, a končno je zmagala. Agent pa je med tem vzel v roke nožnico, jo ogledal od vseh strani ter vprašal Franca, kje je orožje. Franco je hotel odgovoriti po pravici, da ne ve. Toda to bi se lahko zdelo kot lastno opravičevanje, zato je odgovoril:

»V Rusiji.«

Sablja pa ni bila v Rusiji, temveč je ležala v blatu na dnu jezera, kamor jo je skrivaj vrgel stric Peter, namesto da bi jo oddal.

»A zakaj je napisano »sablja«, je rekel carinik, da bi tudi on pokazal nekoliko vneme.

»Oni, ki je to pisal, je mrtev«, je rekel Franco.

»Sem s tem ključem!« je jezno zakričal agent. Topot ga je Luiza našla in odprli so še ostala dva predala. Eden je bil prazen, v drugem pa so bila volnena pregrinjala in perilo.

Tu se je hišna preiskava končala. Agent je šel nazaj v dvorano in zapovedal Francu, da naj se pripravi, da bo šel čez četrte ure z njim. »Toda zaprite nas vendar vse!« je vzkliknila Luiza.

Agent je zmignil z rameni in ponovil Francu: »Čez četrte ure, Vi! Pojdite sedaj v svojo sobo.« Franco je odpeljal s seboj Luizo ter jo prosil, naj molči, naj se vda iz ljubezni do Marije. Bil je ves izpremenjen, ni kazal

ne bolečine, ne jeze. Njegov obraz in njegov glas sta izražala resno nežnost, moško mirnost.

V ročni kovček je dal nekoliko perila, Danteja in zvezke »Almanach du jardinier«, ki je ležal na priposteljni omari. Nato se je sklonil za trenutek nad Marijo, ki je spala. Ni je poljubil, da je ne bi zbudil, temveč je poljubil Luizo, a se hitro izvil iz njenega objema, ker so upirale v njih oči orožnikov, ki so stali na obeh sobinih vratih. Rekel ji je francosko, da ni primerno, da bi se izpostavljala tem gospodom. Zgrabil je kovček ter šel, da se stavi agentovim poveljem na razpolago.

Ta je imel čoln petdeset korakov od Riberove hiše, proti Albogasiu, v pristanu, ki se je imenoval Canevaa. Ko je stopil Franco iz hodnika, ki je bil zvezan s hišo, je začul nad seboj ropot oknic, na belo cerkveno pročelje je padla luč iz njegove sobe. Obrnil se je in rekel proti oknu:

»Pošlji jutri po zdravnika! Z Bogom!«

Luiza ni odgovorila.

Ko so dospeli orožniki z aretirancem do Canevaa, jim je agent ukazal, naj obstanejo.

»Gospod Maironi«, je rekel. »Dobili ste svoj nauk. Zasedaj se vrnite domov in naučite se spoštovati oblast.«

Začudenje, veselje, srd, je divjal v Francovem srcu. Vendar se je brzdal, se vgriznil v ustnice in se počasi obrnil proti domu. Ni še zavil okoli ogla cerkve, ko ga je Luiza že spoznala po koraku in zaklicala:

»Franco?« Stopil je naprej, zagledala ga je, videl je, da je njena senca zginila z okna, stekel je do hiše, planil po stopnicah in klical: »prost, prost!« Njegova žena mu je hitela po stopnicah nasproti in izpraševala: »Kako to, kako to?« S hrepenečimi rokami sta iskala drug drugega, se objela, se stisnila in nista govorila več.

Na verandi sta se nato dve uri nepretrgoma pogovarjala o vsem tem, kar sta videla, slišala in občutila. Vedno in vedno sta se vračala k sablji, risbam in novcem. Ustavila sta se pri vseh malenkostih, pri benečanskem narečju agentovem, pri temnolasem orožniku, ki se jima je zdel dobro človeče, pri svetlolasem, ki je bil videti pravi pes. Od časa do časa sta obmolnila ter uživala varno tišino in sladkost domače hiše. Nato sta začela znova. Predno sta šla spat, sta stopila na teraso. Noč je bila temna in soparna, jezero nepremično. Soparica, tema, negotove, grozotne oblike gorovja so vzbujale v fantaziji mrtvaško, avstrijsko težo. Celo zrak je bil poln. Nista bila zaspana, niti Luiza, niti Franco, vendar sta morala iti spat radi služkinje, ki je bdela pri Mariji. Po prstih sta stopila v sobo. Otrok je spal in skoraj enakomerno dihal.

Tudi onadva sta poizkusila zaspiti, a se jima ni posrečilo.

Nista si mogla kaj, da ne bi govorila. Posebno Franco. Tiho je vprašal: »Ali spiš?« Odgovorila je »ne« in znova so prišli na dan novi, ali risbe, ali sablja, ali birit z benečanskim naglasom. Sedaj res ni bilo nič novega in ko se je proti jutru začela Marija premikati, znamenje, da se bo kmalu zbudila, ter je Franco zopet zašepetal: »Ali spiš?« je Luiza odgovorila: »Da.« In obmolnil je končnoveljavno, kot da bi bil o tem prepričan.

Tisti dan po preiskavi je bila Oria, Albogasio, S. Mamette polna šepetanja: »Ste čuli? — O ti moj Bog! — Ste čuli? — O Marija!« Najglasneje je bilo seveda ono šepetanje, potom katerega je zvedela o dogodku Barbara Pasotti. Njen mož ji je kričal v usta: »Maironi! Policija! Orožniki! Zapor!« Uboga žena je mislila, da je cela vojska odpeljala njene prijatelje in začela je stokati: »oh! oh!« kakor kaka lokomotiva. Stokala je in jokala ter vprašala Pasottija po deklici. Pasotti, ki na

Prvorazredna svetovna hiša

elektro-razsvetljavne in tehničke stroke

i š č e

agilne, najbolje uvedene reprezentativne mestne zastopnike. — Gospodje, ki imajo široka poznanstva in dobre osebnosti zveze z industrijami, uradi in oblastmi, naj svoje ponudbe s točnim curriculum vitae ter naznanjajem referenc pošljejo pod: Za-6179 na »Publicitas« d. d., oglasni zavod, Zagreb, Gunduličeva ulica 11. 460

Ali sem že obnovil naročnino

noben način ni hotel dovoliti, da bi šla v Orio in v teh okoliščinah pokazala sočutje do Maironijevih, je odgovoril s kretnjo, ki je pomenila, da so vse pomedli. Proč! Tudi ona proč! — In služkinja? Ta je menda vendar ostala? — Zlobni človek je vnovič zamahnil z roko kakor z metlo in Barbara je razumela, da je dal Nj. Veličanstvo, avstrijski vladar, zapreti tudi služkinjo. (Dalje prihodnjič.)

Širite „Našo Stražo“!

Stanovanj ni in jih ne bo, če se takoj ne odločite za samopomoč. Združeno židati! Pojasnila daje »Marstan.«

Prvovrstni semenski ječmen lastne vzgoje (pridelka) prodaja tvrdka Scherbaum sinovi, Maribor, Grajski trg 7.

Prvovrstno semensko pšenico lastne vzgoje (pridelka) prodaja tvrdka Scherbaum sinovi, Maribor, Grajski trg 7.

Prvovrstno semensko rž lastne vzgoje (pridelka) prodaja tvrdka Scherbaum sinovi, Maribor, Grajski trg 7.

Lepa kuhinjska oprema, belo barvana se po zelo ugodni ceni prodaja. Maribor, Dušanova ulica 2.

Kavarna »Mestni park«. Vsak dan svira znani Šlager-Trio »Šmid-Hercer-Bernkopf« od 21. do 1. ure in popoldne (pri lepem vremenu) od 17. do 19. ure.

Pouk posameznikov

v strojepisju, stenografiji, računstvu, knjigovodstvu in korespondenci. Začetek dnevno. Traja 3 do 6 mesecev. — Kovač, Maribor, Krekova ulica 6. 435

Podobarji
Kamnoseki
Knjigovezi
Pleskarji

dobijo vse svoje potrebščine po najugodnejših pogojih iz zaloge tvrdke

„ŠAGRIN“

Ljubljana, Kralja Petra trg 3.
(Miklošičeva cesta)

100-GODIŠNJE ISKUSTVO
I PROKUŠANI RECEPTI
DAJU UVEK PREDNOST

**LEONHARDI-EVOM
MASTILU**

TUŠEVIMA
LJEPIVIMA
BOJAMA ZA ŠTAMPILJE
I T. D.

FABRIKACIJA ZA JUGOSLAVIJO,
PENKALA-TVORNICE

EDMUND MOSTER I DRUG D. D.
ZAGREB

Armin Ellinger

trgovina usnja in čevlarskih potrebščin

Kralja Petra trg 9. MARIBOR Kralja Petra trg 9.

Moške klobuke

najnovjših oblik, po najnižjih cenah kupite pri tvrdki

Anica Traun, Maribor, Grajski trg 1

Priporoča se Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Za poljske križe

si mnogi želijo Kristusove podobe (korpuse). Da ustreže ljudem, jih je oskrbela Tiskarna sv. Cirila v Mariboru, kjer se dobijo po sledečih cenah: 65 cm veliki po 550 din., 75 cm veliki po 600 din., 80 cm veliki po 700 din. in 800 din., 90 cm veliki po 800 din., 100 cm veliki po 950 din. in po 1280 din., 120 cm veliki po 1700 din.

Stenski križi

z leseno podobo (korpuse) stanejo: Velikost 20 cm po 42 in 77 din., 25 cm po 55 in 90 din., 30 cm po 77 in 100 din., 35 cm po 96 in 115 din., 40 cm po 140 din.

Stenski križi

s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih po 4, 12, 18 in 24 din.

Stoječi križi

s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih in izpeljavah po 22, 24, 28, 30 in 36 din.

Izpeljava je zelo okusna in solidna ter se toplo priporoča, da si vsak, kdor križe potrebuje, iste kupi v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Zadružna gospodarska banka d. d.,

Podružnica v Mariboru.

V lastni, novozgrajeni palači, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje! — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tek. računu:

Pooblaščen prodajalec srečk državne razr. loterije.